

ERNEST HEMINGWAY

POVÍDKY

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

HEMINGWAY, Ernest. *Povídky*. Praha: Odeon, 1974

Co se týče pohlaví mrtvých, je třeba říci, že člověk do té míry uvykl pohledu na mrtvé rodu mužského, že jím pohled na mrtvou ženu značně otřese. Prvního případu inverze obvyklého pohlaví mrtvých jsem byl svědkem, když explodovala muniční továrna, položená uprostřed krajiny poblíž Milána v Itálii. Jeli jsme k dějišti katastrofy nákladními auty po cestách, které byly stíněné topoly a lemované příkopy, jež skýtaly mnoho ukázek ze života drobných živočichů, což jsem však nemohl pro hustá mračna prachu, který zvedala naše nákladní auta, dobře pozorovat. Když jsme přijeli na místo, kde továrna na střelivo stávala, byli někteří z nás přiděleni jako hlídky k velkým zásobám střeliva, které z jakéhosi důvodu nevybuchlo, a ostatní byli určeni, aby hasili oheň, jenž zachvátil trávu na přilehlém poli; po splnění tohoto úkolu jsme dostali rozkaz pátrat v bezprostředním okolí a na sousedních polích po mrtvolách. Těchto jsme našli a do improvizované márnice donesli značný počet a musím otevřeně přiznat, jakým strašným otřesem byl pro mne objev, že mrtví byli většinou rodu ženského, nikoli mužského.

(z povídky Přírodopisná studie o mrtvých)

Analýza uměleckého textu

- **zasazení výňatku do kontextu díla**

- většina povídek by se dala zařadit do jedné ze čtyř skupin:

1. o lovu v Africe
2. o válce na italské frontě
3. o býčích zápasech
4. o vlastním dětství

Minimum povídek pojednává o něčem jiném.

- v několika povídkách vystupuje Nicholas (Nick) Adams, autorovo alter-ego

= většina povídek je autobiografických

Kniha obsahuje autorovu předmluvu a 65 povídek (15 z nich nemá název, jedná se o kratičké texty nazvané Kapitola 1, 2, 3...).

Předmluva – Hemingway píše o pořadí, v jakém povídky vznikaly. První povídka vznikla roku 1921, poslední roku 1938. Zařadil sem i ty, které se nikdy nikomu nelíbily.

* Povídky o lovu zvířat v Africe:

Krátké štěstí Francise Macombera – První povídka souboru. Francis jel se svou ženou do Afriky a najal si lovce Wilsona. Společně vyráželi na lov. Francis se při lovu lva zachoval zbaběle a klesl v očích své ženy. Ještě tu noc ho podvedla s Wilsonem. Druhý den spolu muži vyrazili na lov bizonů. Než stihl Francis reagovat, jeho žena ho střelila do hlavy. Wilson jí slíbil, že vše ututlá.

Sněhy na Kilimandžáru – Třetí povídka souboru. Spisovatel a jeho žena jsou v africké pustině. Spisovatel trpí velikými bolestmi, protože má v noze infekci, na kterou v závěru povídky umírá.

* Povídky o španělské koridě:

Hlavní město světa – Druhá povídka souboru. Číšník Paco touží být toreadorem. S kamarádem si v prázdné restauraci hrají na býčí zápasy, Paco je raněn nožem, který měl představovat býčí rohy, a vykrvácí.

Neporažený – Třicátá osmá povídka souboru. Manuel si v posledních zápasech nevedl dobře, a tak se vsadil, že pokud příště neuspěje, nechá závodění. Při zápase s býkem si nejprve vedl dobře, ale nakonec se zranil.

* Povídky s válečnou tematikou:

Stařec u mostu – Čtvrtá povídka souboru. Stařec musel opustit svůj dům a zvířata, protože obcí postupují fašisté. Nyní se svěřuje procházejícímu vojákovvi, že má o zvířata strach.

Vojákův návrat – Dvacátá povídka souboru. Voják Krebs se vrátil domů, ale nic ho netěší. Rád by si povídal o tom, co zažil, ale jeho okolí se o válce bavit nechce. Krebs je podrážděný a své matce řekne, že ji nemá rád. Potom se za to omlouvá.

* Povídky o vlastním dětství:

Indiánský tábor – Osmá povídka souboru. Malý Nick jede se svým otcem – lékařem do indiánského tábora, kde probíhá těžký porod. Zatímco otec pomáhá při porodu, jeden z indiánů se zastřelí.

Když cosi končí – Dvanáctá povídka souboru. Nick a jeho dívka Marjorie měli schůzku venku. Povíдали si a Nick řekl, že už to mezi nimi není ono. Dívka se mlčky zvedla a odešla. Nick potom o rozchodu vypráví svému příteli.

- **téma a motiv**

téma: pohlaví mrtvých

motivy: exploze, katastrofa, mrtvoly

- **časoprostor**

prostor: většina povídek se odehrává v autorově současnosti, v Americe, na italské frontě nebo v Africe

čas: autorova současnost

- **kompoziční výstavba**

převažuje chronologické vyprávění

- **literární forma, druh a žánr**

próza, epika, povídky

- **vypravěč**

Kniha obsahuje více povídek psaných er-formou.

Ich-formou jsou napsány povídky *Revolucionář*, *Můj táta*, *V jiné zemi*, *Che Ti dice la patria?*, *Padesát papírů*, *Kanár pro jednu slečnu*, *Alpská idyla*, *A teď si lehnu*, *Po bouři*, *Světlo světa*, *Buzerantova matka*, *Den čekání*, *Přírodopisná studie o mrtvých*, *Wyomingské víno*.

Povídka *Dnes je pátek* je psaná formou scénáře.

- **postava z úryvku**

vypravěč – uvyklý pohledu na mrtvé vojáky, otřesený z ženských mrtvol, bylo mu určeno vykonávat činnost hlídky a nosiče mrtvol.

- **vyprávěcí způsoby**

pásmo vypravěče

- **typy promluv**

vnitřní monolog vypravěče

- **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**

archaismus

řici

slova cizího původu *inverze, explodovala, muniční, improvizované*
sousedství *muniční továrna, nákladními auty, rod ženský*

- **tropy a figury a jejich funkce ve výňatku**

personifikace *továrna položená uprostřed krajiny, oheň zachvátil trávu*
metafora *hustá mračna prachu*

→ text má být jakousi vědeckou studií o mrtvých, snaží se o co největší objektivitu

Literárněhistorický kontext

- **kontext autorovy tvorby**

1. polovina 20. století

Ernest Miller Hemingway (21. 7. 1899, USA – 2. 7. 1961, USA)

- americký spisovatel, novinář, povídkář, dramatik
- otec lékař, silně pobožná matka
- miloval přírodu, lov a dobrodružství
- čelní představitel tzv. ztracené generace (Lost generation)
- hrál na violoncello, boxoval, měl rád býčí zápasy a lov
- trpěl depresemi, holdoval alkoholu, byl 4x rozvedený
- psal již na střední škole, po absolvování se stal reportérem kansaského listu Star
- byl velmi ovlivněn válečnými událostmi
- hned po vypuknutí 1. světové války vstoupil do italské armády jako dobrovolník ambulancních sborů Červeného kříže
- byl těžce raněn
- španělské občanské války se zúčastnil jako reportér
- válečný zpravodaj v Číně
- za druhé světové války pobýval na Kubě a vyhledával německé ponorky v Karibském moři
- jeho postavami jsou muži – stateční, cílevědomí, ctižádostiví, staví je do kritické mezní situace, zkouší, jak to hrdinové vydrží a jak se zachovají
- způsob psaní: metoda ledovce → podstatné je to „pod vodou“ (cílem je si to domyslet)
- v roce 1953 získal Pulitzerovu cenu
- v roce 1954 dostal Nobelovu cenu
- ve svých dílech vystupuje pod pseudonymem Nick Adams
- v roce 1961 pravděpodobně spáchal sebevraždu (zastřelil se puškou) – někdy smrt vysvětlována jako nehoda při čištění hlavně

Fiesta – román o muži zraněném ve válce

Komu zvoní hrana – román z občanské války ve Španělsku

Zelené pahorky africké – o lovu v Africe

Pátá kolona – jediné drama, které Hemingway napsal. Tematicky vychází ze zkušeností ze španělské občanské války.

Sbohem, armádo! – román o vztahu amerického poručíka na italské frontě Frederica Henryho a anglické ošetřovatelky Catherine Barkleyové. Catherine otěhotní, ale Frederic musí zpátky na frontu. Tam je zajat, uteče a složitým způsobem se shledává s Cat. Společně utíkají do Švýcarska. Catherine porodí mrtvého chlapce a po komplikovaném porodu umírá.

Stařec a moře – novela, hlavním hrdinou je stařec Santiago, jenž bojuje do poslední chvíle s hrdostí a vírou proti nepřízní osudu. V knize je výrazná metoda ledovce.

- **literární / obecně kulturní kontext**

- představitel americké meziválečné prózy
 - představitel „ztracené generace“
- ztracená generace:
- skupina spisovatelů narozených kolem roku 1900
 - spisovatelé zažili první světovou válku a zobrazovali ji ve svých dílech
 - vyjadřují pocity vojáků po návratu z války (vrátili se duševně zmrzačení a měli problémy se zařazením se do společnosti)
 - pro autory jsou typické životní postoje, kterými dávají najevo nesouhlas a nedůvěru ke společnosti, často staví své hrdiny do velmi nebezpečných situací, kdy musí prokázat svůj charakter

základními tématy jsou: zklamání a skepse, rozklad lidských a společenských hodnot, hledání východiska v útěku do přírody nebo kultury

William Faulkner (1897–1962)

- Američan, prozaik, básník, scenárista
 - nositel Nobelovy ceny za literaturu (1949)
 - absolvoval letecký výcvik
 - v roce 1918 byl poslán s Královským letectvem do Francie, kde byl při cvičném letu raněn
 - obránce práv černochů
 - celý život hájil právo umělce na soukromí
- díla: *Absolone, Absolone, Pobertové, Vojákův žold*

John Steinbeck (1902–1968)

- Američan
 - nositel Nobelovy ceny za literaturu (1962)
 - nositel Pulitzerovy ceny (1940) - prestižní americké žurnalistické a umělecké ocenění
 - prokazuje zájem o sociální problémy
- díla: *O myších a lidech, Hrozny hněvu, Na východ od ráje*

Francis Scott Fitzgerald (1896–1940)

- Američan, spisovatel a scenárista
 - „autor jazzového věku“ – píše o zlaté mládeži dvacátých let
- díla: *Na prahu ráje, Krásná a prokletí, Velký Gatsby, Něžná je noc, posmrtně Poslední magnát*

autoři spjatí s americkou ztracenou generací společnou tematikou:

Erich Maria Remarque (vl. jménem Erich Paul Remark) (1898–1970)

- Němec
 - odešel jako dobrovolník do 1. světové války, v roce 1918 byl raněn
 - zajímal se o automobilové závody a nějaký čas i aktivně závodil
 - po nástupu fašismu v Německu v roce 1933 se dostal na seznam zakázaných autorů
 - v roce 1938 byl zbaven německého občanství
 - nacistická propaganda prohlásila, že byl doopravdy Paul Kramer (Remarque pozpátku) Žid, který se nezúčastnil 1. sv. války, a tudíž ji nemůže popisovat
 - v roce 1939 odjel do New Yorku, kde získal americké občanství
 - oženil se s bývalou manželkou Charlieho Chaplina
 - do vlasti se nikdy nevrátil (styděl za to, čeho jsou Němci schopní)
- díla: *Na západní frontě klid, Miluj bližního svého, Tři kamarádi*

Romain Rolland (1866–1944)

- Francouz, prozaik, dramatik, esejista, hudební historik a literární kritik
 - nositel Nobelovy ceny za literaturu (1915)
 - pracoval v nově vzniklém Červeném kříži
 - profesor dějin umění a dějin hudby
 - kritizoval fašismus
 - propagoval Sovětský svaz a jeho socialistickou formu vlády
- díla: *Jan Kryštof, Petr a Lucie, Dobrý člověk ještě žije*

Další údaje o knize:

- **dominantní slohový postup:**

vyprávěcí

- **vysvětlení názvu díla:**

Povídky – název podle žánru, který soubor obsahuje.

- **posouzení aktuálnosti díla:**

Tematika býčích zápasů, lovu zvířat a válčení je stále aktuální.

- **pravděpodobný adresát:**

Vzhledem k zaměření povídek (lov, korida, válka) spíše čtenář – muž.

- **určení smyslu díla:**

Povídky jsou do jisté míry vzpomínkami autora na vlastní zážitky. Smyslem je upozornit (připomenout si) zdánlivě běžné životní situace, nezapomenout na ně.

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla:**

Povídky vyšly poprvé roku 1938 společně s hrou Pátá kolona v knize *The Fifth Column and the First Forty-Nine Stories*.

- **tematicky podobné dílo:**

soubor povídek: Karel Čapek – Povídky z jedné kapsy, Zdeněk Svěrák – Povídky, E. Allan Poe – Černý kocour a jiné hororové povídky

tematika 1. světové války: H. Barbusse – Oheň, E. M. Remarque – Na západní frontě klid

- **porovnání s filmovou verzí nebo dramatizací:**

Není.